

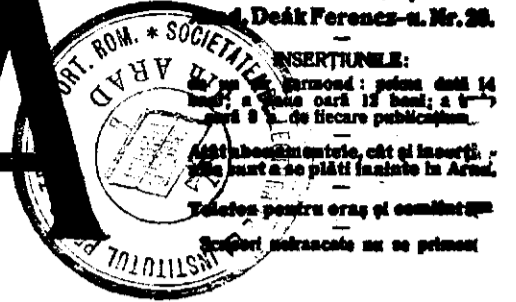
TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 28.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 28.

La înălțimea primejdiei.

Persecuțiunea guvernului maghiar împotriva Românilor, ia deja proporțiile mari ale unei acțiuni de adevărată exterminare.

Temerarul proiect al ministrului Berzeviczy este numai întâiul bombardament asupra unei puternice redute a naționalității noastre, dar e cert, că planul de bătălie, nu se va mărgini la atâta.

Căci dacă scopul guvernului — precum zice — este ca s'asigure însușirea generală a limbii de stat, în însuși interesul naționalităților, cari fără cunoștința acestei limbi nu se pot valida, atunci evident că nu-și va ajunge nici prin lovitura aceasta, dată școlii române, scopul.

Băiatul schingiuit șase ani de zile în școală, cu limba ungurească, după-ce va ieși din școală va vorbi tot românește și într'un an-doi chiar, i-se va evapora toată eufonia limbii noastre de stat. Va rămânea nu-l vorbă un schilav intelectual, se poate pentru guvern să fie și acesta un scop, — dar ungurește tot nu va ști. E un vechiu adevăr, că nimic nu se uită mai ușor ca o limbă.

Va galopa deci mai departe pentru a delătura și celelalte obstacole, în virtutea necesității suverane de stat, și în mersul său devastator va ajunge fatalmente și la *sanctuarul familiei*. Căci dacă noi nu vom respinge acum, — odată pentru tot-deauna — atențatul temerar îndreptat în contra școlii

noastre, dacă noi suntem cu totul aserviți unei reacțiuni medievale aci în mijlocul Europei chiar, dacă nu ne vom uni cu celălaltă fiil vitregi al patriei în a căror limbă maternă se lovește asemenea ca în a noastră, dacă o poate face asta guvernul, mâne va putea cu atât mai ales să ne devasteze familia, tot cu acel drept cu care ne-a nimic școala, elementul de viață al orî cărui popor.

Eată de ce toate forțele noastre trebuie mobilizate și concentrate împotriva atacului ce ne pregătește guvernul. Eată de ce, dacă n'a perit ci numai a durmit ori a stat la tocmeli cu împregiurările, conștiința noastră de neam, dacă nu s'a stins din noi și ultima schintee de demnitate ca oamenii și Români, peste tot dacă este în noi viață, cu logica instinctului vital, trebuie să se trezească în noi aceasta viață, amenințată cu primejdia morții. Am ajuns înaintea unor momente decizătoare.

Am ajuns înaintea unor primejdii cari să înseamnă ca mari încercări naționale, în istoria popoarelor.

Guvernul ne răpește drepturi, pe cari strămoșii nostri prin sânge ni-le-au hărăzit. Răspunzători țării lor și demni de disprețul urmașilor am fi, dacă le-am lăsa perdute ca și niște nemernici ori ușuratici.

Servească lovitura dată limbii noastre ca punct de plecare al luptei.

Se înțelege la luptă constituțională ne gândim, luptă însă care cere devotamentul

fiecărui fiu credincios neamului său și patriei sale.

Devotament sincer și neșarmurit.

Vrem să ne vedem încheiate rîndurile și să restituim străvechiul înțeles al luptelor, că jertfa pentru neam nu e merit ci datorie. Datorie însă și nu frază. Vrem să știm apoi cine să va da în lături. Pe acela să-l dăm și noi cu toții în lături.

Să se curețe odată viața noastră publică. Câți trăesc azi între noi, escomptând calitatea lor de Român, în contul demnității tuturor. Asemenea oameni n'au steag, sau nu îndrăznesc să scoată la iveală pe cel adevărat. Am somat în numele demnității naționale, ca atunci când însăși prelații Români în poziția lor responsabilă, se ridică împotriva tendențelor guvernului, deputații Români din partidul liberal, să părăsească acest partid. N'am primit nici un răspuns, dar nici nu vrem să ne pripim. Mai așteptăm. Am putea însă un moment să-i numărăm pe aceștia între Români, când dinșii ar persista a sta în acel partid și a se face complicii lui Berzeviczy? Nu este asta oare o rușine, mai mare a noastră decât a lor? Dacă în adevăr dragostea de neam, pe care, greșit, în chipul acesta cred a-l servi mai bine, și nu interese mârșave egoiste, i-a mênat în partidul guvernului — azi trebuie să iasă din acest partid. La caz contrar îi vom trata nu ca pe frați cu alte principii, ci ca pe trădătorii poporului român.

Vom merge apoi și mai departe cu propagarea acestui spirit de devotament.

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare și fine).

De oare-ce jandarmii primiseră ordinul de a sta în permanență la Putna și de a aresta pe orî și-cine, care ar fi voind să lucreze mai departe, nu ne-a rămas decât să întrerupem lucrările, și eu am plecat la Rădăuși, ca să rog pe căpitanul districtului să dea ordin pentru retragerea jandarmilor, căci ziua de serbare se apropie și trebuia să grăbim cu pregătirile.

Căpitanul, dl. Renel, Român și el, ținea în toată sinceritatea, să nu ne facă greutate, dar avea ordine și se plângea că-l facem noi greutăți prin împotrivirea noastră.

Nu mi-a fost greu să-l liniștesc. I-am declarat că primesc răspunderea pentru cele ce se vor mai face, am luat angajamentul că voi înceta cu lucrările și-i voi trimite pe băieți acasă îndată ce voi fi primit o nouă invitațiune în acest sens, și jandarmii au fost retrași, ear noi am urmat lucrările cu zel îndoit, dar și cu inima îndoită.

Peste câte-va zile a apărut în „Czernocher Zeitung“, organul oficios al guvernului, o notiță binevoitoare despre pregătirile ce se făceau pentru serbare, — notițe, care au fost re-

produse în coloanele celor mai multe dintre ziarele române, între care și „Românul“.

Nu voi face încercarea de a descrie manifestațiunile de bucurie, cu care băieții au primit notița aceasta. Plângeau uni, chiuiau alții ear alții se adunaseră, ca să cânte în cor „Gott erhalte“ și nimeni nu mai era în stare să lucreze.

Era acum mai presus de toată îndoială că vom putea să ne adunăm la mormântul lui Ștefan cel Mare și să ne manifestăm în toată libertatea simțemintelor de pietate, și eu mă simțeam nemângăiat, că uni dintre fruntașii fraților mei din Bucovina stăruiau și acum în hotărîrea lor de a nu lua parte la serbare.

Nu are hotar lipsa de încredere a omului. Pe când noi luam bunăvoința aceasta drept dovadă de înțelepciune politică, ei ziceau că guvernul ne dă voie să arangiam serbarea numai pentru ca să-i pună pe dinșii la încercare.

Dar noi tinerii nu mai scrutam intențiunile, ci ne bucuram de faptele neîndoioase.

Frumoase zile am petrecut la Putna și nu pot să mi-le reamintesc fără ca să fiu cuprins de viuă îndoială. Văzând multele și marile miserii ale vieții noastre comune, stau adeseori și eu, cum stătea Eminescu, la îndoială și mi-e parcă nu mai poate să meargă înainte viața noastră națională, în care mișei și nepuțincioșii atât de ușor pot să-și deschidă drum larg; mi-e însă destul să mi aduc aminte de băieții aceia, ca să mă rușinez de propria-mi slăbiciune și să mă pătrund ear de încrederea cu care atunci priveam în viitor. Nu era greu-

tate din fața căreia se dedeau îndărăt, nu oste-neală care-l obosea, nu sarcină, pe care n'o purtau cu mulțumire, și toate le făceau cu voce bună, mereu glumind, și cântând mereu. Aceia dintre dinșii cari mai trăesc încă, își vor fi aducând și ei cu mulțumire aminte de acele zile pline, când lucrau ziua și noaptea, dormind cu rîndul, mâncând pe apucate și adăpostindu-se claie peste grămadă în casa dărăpănată ce se afla în fața mănăstirii.

Fericii noi care avem parte de asemenea amintiri din tinerețele noastre, și încă mai fericiții am fi, dac'am ști că le e dat și copiilor nostri să le aibă.

Eminescu venit cu vre-o 8 zile înainte de serbare, a luat și el parte la mulțumirile noastre.

Tot atunci a sosit și delegațiunea colegilor nostri din București, G. D. Theodorescu, Ioan Brătescu și Gr. Tocilescu, toți trei băieți ini-moși și plini de focul sacru al tinerețelor.

Unul dintre dinșii, dl. Gr. Tocilescu, nu ne-a fost de mare ajutor. Prea erau multe la Putna inscripțiunile și antichitățile, pentru ca tinerul archeolog să poată avea destulă inimă și pentru steaguri și lampioane ori pentru cazanele de tocană.

Neprețuit ne-a fost însă ajutorul, pe care ni-l dădea dl. I. Brătescu, care știa să conducă lucrările și să pună mâna când era nevoie. Mai ales în seara de 14/26 August, când publicul a dat năvală asupra mănăstirii, cel mai activ dintre membrii comitetului de primire era el.

Peste tot să străbată odată în opiniunea publică gândul, că răsplata reprezentantului, luptătorului, unui neam apăsător, este — sacrificarea sa personală. Cel-ce nu se știe ridica la înălțimea culmilor jertfirii de sine, cel-ce vrea să câștige, cel-ce umblă după interese, acela-și caute alte terene, alte rosturi.

La lupta viitoare să se înroleze numai aceia cari nu-și pun sufletul în slujba unei nemernice iubiri de ținte egoiste.

DIN DIETA.

— Sedința dela 27 Iunie —

Desbaterea bugetului, care decurge într-o albie liniștită, a consumat erl trei oratori. Doi din rândurile majorității, deputatul croat *Kovacsevics* și deputatul Vêrșeșului *Seemayer* și unul din rândurile opoziției *Szüllô Géza*.

Maî senzațional a căutat să se facă deputatul croat *Kovacsevics*, care a vorbit cu totul pe gustul șovinismului. Croat renegat pe cum s'a arătat că este, a cerut limba de comandă maghiară, edificarea statului maghiar în Croația și propunerea mai intensivă a limbii maghiare și peste toate acestea *relații frățești* între Croați și Maghiari. Cum era să nu stoarcă renegatul aplausele șovinistilor? Când a trecut apoi la denunțări mizerabile, privitoare la turburările de astă vară din Croația, venerabilul renegat, a secerat furtune de aplause. Ziarele sosite azi vorbesc toate în termeni elogioși despre debutul Croatului. Ce vor zice însă cei de acasă?

Despre Ștefan-Vodă.

Conferență ținută de dl Tocilescu la Academie.

Știind că facem o deosebită plăcere cititorilor noștri, dăm în rândurile cari vor urma, un rezumat mai complet al interesantei conferențe ținute de eruditul profesor universitar la Academia din București, Vineri 4 Iunie c.

D. Tocilescu începe prin a spune că în curând se vor împlini 400 de ani, de când

Răposatul G. Dem. Theodorescu, atunci tiner foarte simpatie, vioiu și zelos, alerga lute ca piperul de ici până colo, observa cu ochiul ager toate neajunsurile, nu trecea cu vederea nici un amănunt și astfel se făcuse în curând indispensabil.

Tocmai de aceea însă ne supăram pe el, când ne pomeneam c'a dispărut și stă ascuns în vre-un colț retras, ca să-și scrie dările de seamă pentru „Românul“. Abia azi am ajuns să-l dau dreptate, căci fără dările de seamă făcute de dînsul, multe din cele petrecute atunci ar fi fost date uitării, și avea dl Gr. Tocilescu dreptate, când zicea că abia peste o sută de ani va putea să ne spună, dacă au ori nu vre-o valoare steagurile noastre.

Ieșenii au sosit mai târziu, dar la timp și mai numeroși. N'au luat parte la lucrările de pregătire, dar au ostenit cu atât mai vîrsos în seara primirilor și în ziua serbării Stălpilor lor erau Maroneanu, unul din cei mai buni prietini ai lui Eminescu, și C. Istrati, tiner înalt nu numai la făptură, ci totodată și la fire, și om pe care timpul îl lasă neschimbat în trecerea lui.

Deasupra tuturor se ridicau doi oameni scurți și îndesați, pe cari toți îi socotim mai chibzuiți decât noi, T. Nica și A. Xenopol, atunci cu trei-zeci-și-doi de ani mai tiner decât astăzi.

Imprejurul nostru steteau în sfîrșit adunați vre-o cincizeci de „băieți“ împărțiți în secțiuni, fiecare cu rostul lui.

Dl căpitan Renei fusese însărcinat să asiste el însuși ca comisar la serbare și

într'un îngust mormânt din biserica mănăstirei Putna zac, acoperite de glorie și nemurire, rămășițele pămîntești ale unui mare om, și înaintea acestui mormânt, în sfânt pelerinajiu, veni-vor să îngenunche cu inimile înduioșate, cu sufletele înălțate, frații din toate părțile româniei: tineri și bătrâni, femei și copii, cetățeni și ostași, dela opincă la vîlădică își vor da acolo întâlnire, pentru-ca împreunînd mîna de mîna, lipind inimă de inimă, unind rugăciune de rugăciune, să implore în psalmodiile mîngăioasei religii bunătatea cerească pentru ușurarea Aceluia de greșelile întemplantore ale vieții. Ba și cei-ce nu vor putea veni fie împedicați de împrejurări fie oprîți de nesăbuite nesocotințe, se vor simți împărtașiți din această comoară de simțiri și amintiri.

Ce moment înălțător și totodată ce isvor rodnic de gândiri și întăritor de speranțe pentru viitor a vedea ochii sufletești ai unui neam întreg, cugetarea și simțirea lui îndreptată măcar pentru o clipă asupra unui punct ascuns într'un colț de țărișoară, și a vedea un singur mormânt, după trecere de 400 ani, strălucind și încălzind ca un soare luminos sufletele românești, chemându-le la îmbărbătare și înălțare.

După aceea explică de ce vorbește d-sa despre Ștefan-cel-Mare în sînul Academiei, spunînd că această instituțiune, pe lângă că este sanctuarul tuturor amintirilor patriotice, este, tot într'o vreme, și nobila instituțiune care menține aceea unitate națională. D-sa spune că nu va expune istoria faptelor marelui Domn și nici caracterul Lui, căci ce pagină poate fi mai eloquentă de cât faptul că după 400 de ani numele lui Ștefan-Vodă e așa de puternic în cât poate să strângă în preajma mormîntului Său întreaga suflare românească.

Taina mării lui Ștefan-Vodă trebuie căutată, nu atât în omul ce vom sărbători cât mai mult în timpul în care el a trăit și în timpul în care noi trăim. Și astăzi eroul care odihnește în cripta dela mănăstirea Putna s'a redeșteptat mîndru și strălucitor în fiecare din noi, și odată cu el se trezește în întreg sfatul său și toate oștile sale, și din țîntirimele părăsite și din movilele rătăcite și din cetățuile zimțate și din luncile dela Războeni, dela Rahova, din pădurile Cosminului, se aud glasurile vitejilor, cornurile plășilor și o întreagă epopee de eroism se desfășoară înaintea ochilor noștri. Taina mării lui Ștefan-Vodă trebuie căutată în literatura populară, în cântecele, legendele și poveștile păstrate din gură'n gură; numele lui Ștefan căsună și azi ca pe vremea lui din virfurile Carpaților până în văile și șesurile Dunării. Nimic din ceea-ce este mareș și strălucitor n'a scăpat de a nu fi atri-

s'a învoit să oprească pe geandarmii la Vicov, ear poliția să fie ținută de studenți în timpul serbării. La Putna au venit numai șase dintre geandarmii, Români și aceștia; ei au fost puși la dispozițiunea noastră.

Eu încă de mult eram de prisos. Munceau ceilalți, mai ales Dan, casierul tuturor nesuferit pentru sgărzenia lui, și V. Moraru, care primise sarcina purtării de grijă pentru hrană. După ce au sosit dar Bucureștenii profitam de ocaziune, ca să mă plimb cu tinerul archeolog pela icoane și pela ruinele de prin împrejurimi. Acum, în sfîrșit, când erau toți la Putna, nu-mi mai făceam nici o muștrare când îl lăsam pe ceilalți să facă ceea ce vor.

Oaspeții, așa le ziceam noi, au sosit în ziua de 14/26 August, mulți în trăsuri, chiar și unii din Moldova; cei mai mulți însă au venit pe calea ferată până la Hadikfalva, ear de acolo în căruțele adunate de I. Luță de prin împrejurime.

Inceputul serbării a fost în amurgul serii când căruțele acestea au sosit la mănăstire.

Căți-va dintre membrii comitetului pleaseră la vale, ca să primească pe oaspeții la areul de triumf, pe care-l ridicaserăm la hotarul satului Putna, și să le ureze „bun venit“!

Restul comitetului și băieții vre-o patruzeci de înși, așteptau la poarta mănăstirii, ca să-i primească pe oaspeții și să-i ducă pela adăposturile pregătite pentru dînșii.

Archondăria era rezervată pentru deputățiunea din Moldova, în fruntea căreia se aflau M. Kogălniceanu, V. Alexandri și Chr. Cerchez, primarul Iașilor; celelalte încăperi din mănă-

buit lui Vodă Ștefan, ori-ce șant, ori ce val, ori-ce zid și ori-ce biserică, totul în fine, pentru popor este atribuit lui Vodă Ștefan. In scurt, el este eroul per excellentiam al neamului românesc. Despre nici unul din eroii săi, poporul moldovean n'a păstrat o amintire mai vie ca despre Ștefan-cel-Mare; nu este o singură întemplantore din viața lui care să nu fie cunoscută și pe care el să nu o fi îmbrăcat în haina frumoasă a bogatei sale imaginațiuni. Poporul cunoaște în amănunte viața lui Ștefan-cel-Mare; copilăria eroului îi e tot așa de bine cunoscută ca și maturitatea; el vorbește de luptele din copilărie și jocurile cu copiii din satul Borzești, unde s'a născut, și de numeroasele lui lupte cu Turcii, Tătarii, Ungurii și Polonii, atât din localitățile cunoscute cât și din unele pe cari numai el le știe. Poporul ne vorbește de lada în care Ștefan pusese la moartea sa o hartă pe care indicase soarta ce o vor avea Statele Europei, și pe care el a ascuns-o în pămînt; el știe o mulțime de alte lucruri și ne vorbește de domnița unguroaica, de Ileana Ibovnica lui și de altele.

Tot el ne spune că:

Ștefan Vodă 'n bătălie
Face treabă cât o mie,
Vodă Ștefăniță;
Ear Ileanca plînge-acasă
De-ți pare că plouă, varsă,
Vodă Ștefăniță;
Și-I păcat, că-I prea frumoasă,
Că în lume vestea-I mearsă,
Vodă Ștefăniță.

(Folklor. 152; Teodorescu-Chirileanu).

Dela popor aflăm numele vitejilor lui Ștefan-cel-Mare: Avram, Stroe, Hurban, Șoi-man, Cudalb și alții.

Aceasta este taina mării lui Vodă-Ștefan. I-s'a înălțat lui Ștefan statue la Iași, i-se va mai înălța una la București, se vor mai ridica monumente ca cel dela Războeni, se vor bate medalii comemorative, se vor tipări cărți cu laude lui Ștefan-Vodă, dar marmora o va roade dîntele timpului, bronzul securea vrăjmașului sau îl topește vîpaia cuprului scrierile cărturarilor vor fi puse la îndoială de cărturar! mai pricepuți dacă nu mai îndrăzneți, dar în culele sufletești ale unui neam, acela care a încăput odată va trăi cât însuși neamul, cât vecinicia.

După aceasta, conferențiarul încearcă a explica rostul grandioasei sărbătoriri din anul acesta a lui Ștefan-cel-Mare. D-sa pune în față datele memorabile ale centenarului lui Ștefan-Vodă: 1604, 1704, 1804, 1904. Ce timpuri, ce lucruri, ce oameni, exclamă dl Tocilescu! Un

stire erau pline de paturi rustice pentru co-coane, ear restul publicului avea să fie adăpostit parte pela săteni, parte într'un mare pădul, pe care băieții îl prefăcuseră într'un vast și foarte frumos dormitor.

Deoarece oaspeții nu soseau de odată, ci într'un lung șir de căruțe, despre o primire în toată regula nu putea să fie vorba.

(Va urma).

H A Z U R I.

Nebunie incurabilă.

Matilda. — Biata Elvira!... Sufără de nebunie incurabilă!

Adina. — Ești singură!...

Matilda. — Singură... S'a măritat întâia oară din dragoste și a doua oară pentru acelaș motiv!...

Bunica zice lui Petrică:

— Ce faci la școală? cetești?

— Nu.

— Scrii?

— Nici.

— Cum, nici nu scrii, nici nu cetești! Dormi poate?

— Nu.

— Dar ce faci?

— Aștept ceasul să mă întorc acasă.

Ieremia Movilă, un Racoviță, un Caragea, un Mangerlin, pe de o parte, moștenitorii ai lui Ștefan-cel-Mare, ear pe de alta predecesorii ai lui Carol I; ei purtătorii coroanei cu nestimate a lui Ștefan și legatarii ai coroanei de oțel făurită din tunul cucerit la Plevna! Umbre trecătoare încărcate cu toate păcatele timpului în care trăiau, ele să fie chemate a sărbători centenarul, bicentenarul și tricentenarul lui Ștefan-cel-Mare! De sigur că ei nici nu s'au gândit să-l sărbătorească. Comparând starea de azi a României, a Regelui Carol, cu Moldova lui Ștefan-cel-Mare, dl Tocilescu spune că ultimul ar fi mândru de înțeleptul cărmăciu care de aproape 40 de ani duce nava Statului român cu bărbăție și cuminenie.

În altă ordine de idei conferențiarul spune că n'ar putea adăuga mult la cele cunoscute asupra vieții și caracterului lui Ștefan-Vodă, căci materialul documentat descoperit de d-sa în Ardeal nu aduce mai nimic nou, și rezultatele noui ce a căpătat din cercetările autoptice, le va comunica altă-dată Academiei.

În partea a doua a conferenței sale dl Tocilescu încearcă să arate rolul lui Ștefan-cel-Mare în istoria Universală. D-sa spune că istoria unui popor poate numera mulți eroi, pe cari totuși istoria universală să nu-i amintească și trebuiesc adesea multe veacuri pentru ca printr'o privire adâncă și judecări imparțiale să se afle coincidența însemnătății universale cu însemnătatea națională. Ștefan-cel-Mare n'a fost numai un domn viteaz și înțelept al Moldovei, ci un domn viteaz și înțelept al tuturor Românilor, ba el a fost apărătorul creștinătății și al civilizației. Cine știe ce ar fi ajuns Europa, dacă pe timpul lui Ilderim, al lui Mohamed al II-lea, al lui Soliman, nu se găsea la Dunăre, când un Mircea, când un Corvin, un Vlad Tepeș sau un Ștefan-cel-Mare.

Valurile furioase ale hordelor musulmane s'au isbit la Dunăre de piepturile împlătoșate ale vitejilor Români și s'au dat înapoi. Bătăliile dela Salamina, Micala se măresc în istoria universală, isprăvile lui Miltiade, Leonida și Cimon se prea laudă, dar se uită victoriile domnilor români, cu toate că cele dintâi sunt sarbede pe lângă cele din urmă, după care Ștefan-Vodă scria: „Eu și cu curtea mea am făcut ce mi-a stat prin putință; s'a întâmplat însă ceea-ce știți, dar ce s'a întâmplat a fost voința lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcatele mele și laudat fie numele lui“, și în adevăr așa a fost, căci Sultanul, după bătălia dela Războeni, „a eșit din țară cu cetele sale, cum scrie un sol venețian, în August 1476, fără a fi luat o singură cetate, ear Ștefan Vodă ca un viteaz călărea prin toată țara lui“.

Dar locul lui Ștefan Vodă în istoria universală a fost indicat de istoricii străini contemporani cu el și de după el. Długosz, istoric polon îl numește „bărbat admirabil cu nimic mai pe jos de eroii vechi pe cari îi admirăm așa de mult“, și Ștefan-Vodă e pentru el „omul cel mai vrednic căruia i-s'ar putea încredința domnia și imperiul militar peste întreaga lume“; Papa Sixtus îl spune lui Ștefan că și-a câștigat merite strălucite față de creștinii, ear Cromer, alt istoric leah, îl judecă pe Ștefan demn de memoria tuturor veacurilor.

Dintre istoricii moderni, Edgard Quinet un bun cunoscător al istoriei noastre, spune că „tât timp cât nu se cunoscuse figura lui Ștefan cel sfânt, în istoria universală era un gol și nu-și putea da seama cine-va bine de mersul evenimentelor, căci „se zăreau la marginele Europei mișcări extra-ordinare și nu se putea deosebi nici voința care îmboldea, nici brațul care îndeplinea munca. Pe măsură ce această figură se desemnează, vedem eșind din nou brațul care o jumătate de veac a bătut împărăția musulmană și a oprit pe Mahomed II ca să treacă peste cucerirea constantinopolitană. Ștefan Vodă a fost omul care închidea și deschidea porțile Europei orientale; la început nu se vedea nici căiri, astăzi însă ori-cine e silit să-l întâlnească pretutindeni“. Panegiristul său Vartolomeu Măzreanul, îl zugrăvea la 1762: la războaiă biruitor, smerit la pace dar drept și bun în viața sa din parte, credincios adevărat, somnul nu-l ținea, osteneala nu-l încălca...
În timpul său Moldova ajunge punctul culminant al mării, și dacă ea a decăzut curând după Ștefan, aceasta nu s'a datorit lipsei de inteligență și socotință, nici neprevăderii lui,

căci însuși a văzut starea care va urma când a sfătuit prin testamentul său pe Moldovenii a se da de partea Turcilor. Marele Ștefan cunoștea destul de bine slăbiciunea popoarelor creștine și a văzut ca și Mircea că suzeranitatea turcească nu era așa de exigentă ca aceea a vecinilor de aproape. Dacă Ștefan ar învia, ar vedea astăzi, ar găsi Turcia slăbită. Polonia stearsă, Ungaria pălită într'un dualism, ear România ar găsi-o pe cale de adevărat progres, și ar vedea că tot ce am făcut prin noi înși-ne am făcut. Această devisă era și aceea a lui Ștefan-Cel-Mare.

Aceasta este taina mării lui Ștefan Vodă în trecut; ea se mai vede și din următoarea împrejurare: Când, la 1855, s'au desgropat osemintele lui Ștefan, în fața lui Teochest Blajevici, comisar duhovnicesc, se apropie de moment un bătrân Toader Nițu din Putna, care îngenunchind spune încet și cu o jale sfântă: Săraci de noi, aici stă tatăl nostru. Aceste cuvinte, ca și strigătul cu suspin îndreptat la Cel de sus, unde e Ștefan Vodă să ne vadă, răsuna tot ceea-ce a fost Ștefan Vodă în lume: isvor a toate bunătățile, a toate dreptățile; el plânge când Români suferă; el se luptă alături cu ei în războaie, el doborâ pe vrășmași.

În sfârșit dl Tocilescu termină conferința sa spunând că tradiția zice că o cupă mare cu nestimate dăruită de Ștefan mănăstirii Putna s'a sfârșit căzând din mână egumenului Ghelesie, și exclamă: când se vor putea împreuna sfârșimăturile cupei și când se vor împreuna capul și brațele la trupul țarei românești.

Conferința a fost ascultată cu mult interes de foarte mulți membrii ai Academiei Române și de un număr public care a ținut să asiste la modul cum Academia știe să sărbătorească pe eroii românismului.

Ceartă între două comune.

O ceartă violentă a izbucnit între două comune românești, de pe Valea Mureșului, Totvărădia și Birchiș, una pe malul drept cealaltă pe cel stâng, al Mureșului. Cearta a degenerat și în bătaie, și își are deja și victime, mai mulți răniți mai grav ori mai ușor, cari sunt gata de moarte dar nu-și lasă drepturile. Ear motivul discordiei nu e alt ceva de cât — Mureșul.

Mureșul e adică o apă cu toane și-i place să-și schimbe albia. Mureșul deci, care desparte hotarul Todvărădiei și a Birchișului, în decursul vremilor, și-a săpat mereu albia spre Totvărădia, spre mai marea bucurie a Birchișenilor, cari în chipul acesta și-au mărit cu câte-va bune lanțe de pământ hotarul. Ear Mureșul într'una mânca din hotarul Todvărădienilor, așa că într'o bună dimineață, aceștia observară că hotarul lor a trecut cu deservire în Birchiș.

Firește Todvărădienii nu s'au arătat dispuși a se mulțumi cu aceasta stare de lucruri și și-au pretins cu înzistență, izlazul. Birchișul însă n'a cedat și așa a izbucnit războiul. Cu deosebire în vremea din urmă s'au repetat tot des ciocnirile, cari se plăteau nu arare-ori cu capetele sparte ale potrivnicilor.

Starea aceasta de lucruri a preocupat mult și cercurile oficioase. Comitatul Aradului, în apărarea integrității sale teritoriale împotriva Mureșului rapace, s'a adresat la ministru. Ministrul a trimis un rescript comitatului, îndrumându-l să escurgă la fața locului și să încerce aplanarea pacnică.

Pe cum suntem informați, azi au și plecat protonotarul Schill și fiscalul Dr. Keresztes la Totvărădia ca să se orienteze la fața locului și încât e posibil să pună, pe cale pacinică, capăt, dușmăniei comunelor beligerante.

Războiul ruso-japonez.

Rapoartele de azi sosite din Extremul orient dau amănunte despre lupta navală dela Port-Arthur. Am vestit în rindul trecut, că planul Rușilor era să forțeze linia de apărare japoneză, de oare-ce escadra japoneză și mai ales torpilorii au tras dungă peste socoteala admiralului rus Uchtomsky care a perit împreună cu 750 marinari în valurile Mării Galbene. Admiralul Togo n'a urmărit escadra rusă, temându-se să nu se atingă ear de vre-o mină. Destul, că catastrofa din săptămâna trecută se poate compara numai cu aceea a vasului Petru-pavlovsc.

Ce privește evenimentele de pe câmpul din Manciuria, vestile sunt foarte defectuase, sunt adevărate enigme. Atâta se poate admite cu siguranță că armatele adversare sunt foarte aproape, așteptându-se lupta decisivă în tot momentul.

Telegramele de azi mai însemnate sunt următoarele:

Londra, 27 Iunie. Telegramele sosite din Tși-fu confirmă, că admiralul Bittses de aceea a părăsit Port-Arthurul, de oare-ce avea de cuget să rupă linia de apărare japoneză, pentru a se uni cu flota dela Vladivostoc.

Un oficer prizonier rus spune, că în Port-Arthur nu s'a știut nimic despre deruta escadre dela Vladivostoc, crezându-se, că vasele de război dela Vladivostoc se află deja pe Marea-galbină.

Când flota rusă s'a retras, și cea japoneză a simulat retragere așteptând noaptea, pentru a executa atacul de torpilori. Acest dol a reușit splendid.

Londra 27 Iunie. Când flota japoneză a sosit la 23 Iunie în fața Port-Arthurului, admiralul Witthoft a încercat să forțeze linia de apărare a flotei japoneze. Bastimentele ruse au părăsit la 5 ore portul și la 7 s'au înșirat în ordine de bătaie. În lupta urmată mașina a două vase a fost stricată, ceea-ce a silit pe comandant să mai rămână în fața Port-Arthurului, unde vasele toate au ancorat. Cu toată reușita unui spionaj constiențios și exact, flotila japoneză a reușit după un atac respins din partea Rușilor să se apropie până la distanța plumbului, de vreme-ce torpilele japoneze au scufundat cuirasatul rus Poltava. În urma asta comandantul flotei ruse a ordonat retragerea. Mai întâi cuirasatele. În timpul cât flota s'a retras, vasele Sebastopol și Diana în urma altor atacuri de torpile din partea escadre japoneze, au fost grav avariate.

Cu toate astea, au putut fi tirite în port și aceste două bastimente. De atunci flota japoneză circulează la o distanță de 3 mile de port pe mare. Din echipamentul ambelor escadre au perit puținii oameni. Partea cea mai mare a echipamentului de pe vasul Poltava, a fost scăpată de încrucișătorii japonezi.

Londra 27 Iunie. „Times“ raportează din Tokio: Admiralul Togo nu s'a așteptat la aceea, că flota rusă dela Port-Arthur va încerca să scape de aci. Japonezii de fel nu au contat la aceea, că vasele Cesarevici și Retvizan sunt deja capabile de luptă, și nici la faptul acela nu s'au așteptat, că eșirea portului este deja liberă. Aceste împrejurări s'au silit Japonezii să le ascundă cât se poate.

O veste recentă, care așteaptă încă confirmare spune, că de Joi începând s'a dat o luptă navală la Port-Arthur între ambele flote. Vestea asta vine din Niucivang și ea este în cercuri marine engleze considerată ca probabilă, de oare-ce era de prevăzut că flota rusă să mai facă o încercare de scăpare.

Londra, 27 Iunie. Din Tokio se telegrafează, că comandantul armatei destinate pentru asediarea forturilor Port-Arthurului, l-a primit generalul Idildi al cărui plan este, atăcarea forturilor pe la sfârșitul lunii curente.

Serbarea lui Ștefan-cel-Mare.

Excursiunea ce se va întreprinde cu această ocaziune în Bucovina, va cuprinde vizitarea mănăstirei Putna și a cetății Suceava.

Cred că e locul aici de a aminti cetitorilor noștri și celor care vor lua parte la acest pelerinaj că vizitând aceste localități, vor rămâne uimiți de lucrurile ce vor vedea. Rămășițele monumentelor lui Ștefan-cel-Mare nu le vor găsi în ruină, ci restaurate și îngrijite prin o bună administrație.

De ani de zile profesorul C. A. Romstorfer, care s'a ocupat așa de mult cu arhitectura mănăstirei Putna, repararea și decorarea mormântului marelui nostru Domn, restaurarea mitropoliei Mirăuților din Suceava, desgroparea ruinelor cetății Suceava și instituirea unui muzeu. Toate aceste lucrări sunt astăzi terminate și aduse la bun sfârșit prin sirguința neobositorului arhitect C. A. Romstorfer.

Mănăstirea Putna excursioniștii vor găsi-o restaurată cu toate dependențele ei; biserica cu felul învelitorilor după cum era înainte la toate clădirile de cult ale lui Ștefan-cel-Mare. S'au păstrat cu sfințenie toate pisaniile și marca țării Moldovei.

Ruinele mănăstirii Mirăuți din Suceava, unde odinioară erau moaștele Sf. Ion-cel-Non, este de asemenea restaurată.

Cetatea Suceava a fost desgropată și curățită până în temelii; astăzi se poate cunoaște unde a fost locuința Domnului, capela cetății, dependințele, magaziiile bastionale și toate întăririle.

În muzeul instituit în Suceava se vor vedea toate obiectele scumpe istoriei noastre care sau găsit în ruinele cetății.

D-l Șismanof despre școlile românești.

D-l Șismanof, ministrul de instrucție bulgar care cum se știe a vizitat zilele trecute România a acordat unui redactor dela „Vecina Poșta“ un interesant interviu cu care prilej, după cum i-se telegrafează „Universului“ a făcut următoarele măgulitoare observații cu privire la școlile românești:

„Invățământul în România a luat cu deosebire o mare dezvoltare de când se află în capul departamentului respectiv actualul ministru. Energic și de o claritate surprinzătoare de spirit în formarea și executarea planurilor sale practice, care ies în totdeauna bine chibzuite, ministrul de instrucție a României găsește sprijin material și moral nu numai la colegii săi ci și în întreaga populațiune.

Astfel dînsul dispune adeseori de mijloace la cari un ministru bulgar nu trebuie nici măcar pe departe să se gândească. Chiar în orașe mai mici, cum sunt Craiova, Ploiești și alte, există licee cari au costat aproape câte două milioane de franci. Universitatea din Iași, facultatea de medicină din București, institutul bacteriologic sunt adevărate palate, înzestrate cu cele mai moderne instalațiuni.

Și nu s'au cheltuit sume mari numai pentru școalele superioare și secundare ci și pentru școalele populare.

Am avut impresiunea că mai înainte s'a făcut un lux foarte mare la clădirea localurilor de școală. Actualul ministru de instrucție al României preferă clădiri de școală mai simple la vedere însă mai numeroase, — astfel îi este cu putință ca pe fiecare an să deschidă câte o sută nouă școale.

Invățământul României cuprinde a multime de instituțiuni minunate, vrednice de imitat.

Astfel sunt de pildă Casa școalelor, care se află la dispoziția ministrului, institutele pedagogice situate afară din orașe, incojurate de parcuri și având și internate. Deosebit de aceasta am observat marele folos al dezvoltării invățământului popular prin conferențe științifice populare, pe cum și al activității și lății băncilor populare la sate.

Cât despre avantajile înființării băncilor școale de agricultură și de industrie mică pe la sate, nici nu e de vorbit, fiind înțelese de ori cine“.

DIN ROMANIA.

Sedința Academiei. Eri după amiază, Academia română a ținut ședință publică sub președinția d-lui Ion Kalenderu.

D. prof. Dr. Babeș a făcut o comunicare despre „Pătrundera microbilor în piele“.

D-sa a susținut că microbilor potegeni care se găsește pe mâni, sub unghii, pe buze, pe mamele etc., pot să pătrundă în organzism și să-l infecteze.

Acești microbi pătrund chiar și prin pielea intactă.

E imprudent deci ca medicii să lucreze cu mâinile goale prin profunzimea țesăturilor cadavrelor, mai cu seamă până acum nu se cunoaște încă un mod de de sinfectare radicală.

Microbilor pătrund mai cu seamă prin pielea rasă, ear calea cea mai naturală e aceea care se află de alungul părului.

Astfel pot pătrunde în organismul omului prin piele microbilor morvei a cărbunelui, a leprei, a ciumei și chiar a tuberculozei.

Și chiar prin această invazie a microbilor prin piele se explică întinderea epidemică a ciumei.

Conferențiarul vorbind despre experiențele făcute de d-sa la institutul de bacteriologie, spune că ele nu lasă nici o îndoială că microbilor patogeni, pot pătrunde prin piele.

Aceasta e o constatare de cea mai mare importanță, de oare-ce ne pune în măsură de a lua precauțiunile necesare contra primejdiei microbilor.

Ședința se ridică la orele 3.

AVIS.

Având în vedere, că numărul participanților la Serbarea din Putna promise să fie foarte mare, comitetul aranjator a purtat grijă ca oaspeții sosiți la Putna să fie încuartați în localități corespunzătoare.

Spre a înlesni aceasta comitetul roagă pe toți p. t. domni și dame, eară mai ales pe aceia cari voesc să sosească la Putna deja în preseara serbării adică Vineri în 2/15 Iulie, ca să anunțe aceasta de cu bun timp, cel târziu însă până la 27 Iunie (10 Iulie) a. c. prin carte poștală d-lui Dorimedont Vlad, inv. sup. în Putna, însemnând totodată și numărul persoanelor pentru câte se cere cuartir.

Din străinătate.

Mișcările naționale ale Italianilor din Austria. Din Trieste ne vine știrea, că asociațiunea națională a Italianilor din Austria, Lega nazionale, acum și-a terminat congresul din est-an. Mai mulți ca 200 delegați au luat prte: din Dalmația, Istria, Trieste, Görz și Tirolia Sudică. Conform raportului finanțar averea federațiunii anul trecut a fost de 304.388 cor., din interesele căreia s'a spesat spre scopuri naționale 107.493 cor. Asociațiunea se trudește de present a zădărnici înaintarea Germanilor în Tirolia sudică, și-a italianiza cu ajutorul școalei și a amvonului pe locuitorii slavii.

Neîndestulirea Cretanilor. Sunt cunoscute eroicele sforțări și lupte Cretanilor pentru libertate și independentă.

Revoltându-se din cauza administrației vitrege și ticăloase a Turciei, au ajuns în cele din urmă să-și realizeze dorințele...

Chemată la o viață autonomă, după suferințe amare și episoade sângeroase insula din mediterană, Creta a fost pusă de marile Puteri sub guvernarea principelui Gheorghe al Greciei, în urma ultimei și memorabilei revoluțiuni. Un sistem de oare-cari îmbunătățiri a îndulcit întru cât-va viața insularilor cretanii, deși tradiționala sistemă de administrație orientală e încă în vigoare, deși abuzurile și prevaricațiunile nu au dispărut încă. Totuși idealul a fost atins în parte, și dacă Creta nu a fost alipită la regat, după-cum era și este dorința

naționalităților, și faptul că a scăpat de sub jugul despotic al Turcilor era o garanție pentru dezvoltarea ulterioară a insulei pe toate căile, conform spiritului modern. Eată însă, că nemulțumirile adânci, cari au clocit atâta vreme, fără să iasă la suprafață, încep să se manifeste cu vigoare și cu o reală hotărîre. Insularii sunt nemulțumiți de modul de a fi guvernați de principele Gheorghe al Greciei. Acesta caută să restrîngă cât mai mult prerogativele și să absoarbă tot, creându-și o pozițiune sinonimă cu absolutismul. Terenul e bine pregătit pentru așa ceva, dat fiind că cercurile dirigente nu s'au putut lăpăda încă de apucăturile contractate sub dominațiunea turcească. Interesele personale, ambițiunile, egoismul, trebuind să fie satisfăcute, nimic mai ușor decât faptul că o mână de adulatori ce trăesc în contact cu principele să caute a-l acapara, lărgindu-i sfera atribuțiunilor sale și, principele Gheorghe, un fel de vice-rege al insulei, predominant de ambiția autocratismului, lovește cu energie în libertățile publice ale Cretanilor cari s'au luptat cu atâta înverșunare și cu atâtea sacrificii pentru ele.

În consecință, Principele lovește libertatea presei, isbește în reprezentanța poporului, vrea să acapareze tot în mâinile lui și să se pue pe d'asupra ori-cărei responsabilități, deși responsabilitatea nu-i aparține. Toate aceste măsuri arbitrare au împins pe insularii Cretei ca să se plângă printr'un memoriu, cerând ori înlocuirea Principelui prin alt fiu al Regelui Greciei, ori alipirea Cretei de patria-mamă.

În contra acestei manifestări energice și fățișe, Principele guvernator a procedat, la rândul său, cu o lovitură, arestând pe autorii semnatarii ai memoriului. Se înțelege, că lovitura e nedreaptă și rău venită și consecințele nu pot fi decât regretabile și vătămătoare. Între popor și Principe s'a deschis un proces, și victoria va trebui să rămână în favoarea majorității la urma urmei.

Liga învățământului Primar. Luna Iunie a fost cu deosebire favorabilă dezvoltării învățământului primar. Cam prin solstițiul de vară Jean Macé înființă în 1869 cercul parizian al Ligei învățământului, apoi în 1872 depune în adunarea națională faimoasa petiție cu două sute de mii iscălituri în favoarea instrucțiunii gratuite, obligatorii și laice; și tot în același anotimp fericit, la 16 Iunie 1881, s'a promulgat legea care hotărârea ca instrucțiunea să se dea gratis, fiind cea dintâi dintre legile organice asupra învățământului primar.

Aceste aniversări numeroase și concordate se sârbătoresc astăzi cu drept cuvânt, în toate punctele statului. Nimic n'ar putea să facă mai mult cinste Republicei, căci nici un progres nu este mai sigur, sau nu merită mai mult să intrunescă pe toți concetățenii într'o bucurie unanimă.

Educația poporului este, fără îndoială, cea dintâi datorie dar și cea dintâi condiție de existență a unui regim democratic, și propășirea unei națiuni va câștiga totdeauna din difuziunea instrucțiunii primare, de oare-ce e vădit că omul instruit e mai bine armat pentru lupta vieții și posedă fără îndoială o valoare socială și economică mai mare decât cel neînvățat, care, în starea actuală a producțiunii industriale și a civilizației generale, este un incapabil.

La Paris, sârbătoarea învățământului, prezidată de Loubet, a avut o strălucire deosebită și demnă. Doi oratori cunoscuți au luat cuvântul: mai întâi ministrul instrucțiunii publice și apoi Ferdinand Buisson, care, ca director al învățământului primar, a fost prețiosul colaborator al lui Jules Ferry, Paul Bert și Goblet.

Discursul lui Chaumié este un omagiu elocvent adus celor dintâi muncitori ai acestei nobile sarcini republicane și de civilizare. A amintit sforțările lui Edgard Quinet, care a afirmat ideea în frumoasa sa carte, „Invățătura poporului“ și care chiar dela 1848, seamănă în adunarea legislativă sămânță sănătoasă ce trebuia să incolțească și să dea roade peste treizeci de ani. A evocat amintirea mișcătoare a lui Jean Macé și a celor dintâi colaboratori ai săi, un conducător dela drumul de fier, un cioplitor de pietre, un sergent de stradă, cari în fundul unui sălișor din Alsacia aduceau creatorului Ligei învățământului modestul lor obol cu concursul devotamentului și credinței lor.

După-ce a schițat cele dintâi etape ce trebuiau parcurse ca să ajungă la îndeplinirea reformei, dl Chaumié și-a încheiat discursul cu niște cuvinte frumoase și sănătoase asupra misiunii

institutorilor în care țeara „și-a pus toată încrederea și speranța“. Această misiune nu costă numai în a cultiva spiritele ei și în a forma conștiințele, „a pătrunde de cu vreme pe copil de noțiunea datoriei“, și în a întreține în sufletele lor tinere „iubirea de patrie și cultul idealului“.

Iată și textul petiției, pomenite mai sus și încheierea discursului ministrului instrucțiunii publice al Franciei:

„Considerând că spiritul are atâta nevoie de lumină cât are corpul de hrană; că experiența a dovedit că nivelul moral al unui popor se ridică proporțional cu gradul său de cultură; că, într'un guvern republican întemeiat pe sufragiul universal, toți cetățenii trebuie să-și priceapă datorile și drepturile lor:

„Subsemnații cer ca învățământul primar să fie obligator gratis și laic pentru ambele sexe, în toate școlile subvenționate de comune, departamente și Stat.

„Obligator atât în interesul individului cât și al societății în numele solidarității lor reciproce“:

„Gratuite în numele egalității și ca să se ridice ori-ce pretext de rea voință:

„Laică pentru-că numai principiul: „Știința la școală și religia la Biserică, poate apăra libertatea constituției“.

Fără îndoială această petiție a fost primită cu dispreț de adunarea națională de atunci, cu toate astea orele modeste și desprețuite deziderate formează astăzi baza învățământului actual primar.

După-ce adunarea generală a dispărut, cea dintâi grijă a guvernului și a parlamentului republican a fost reforma școlară atât de mult dorită.

În ajunul votării și promulgării primei legi Gambetta răspundea lui Jean Macé prin acea mărață și neuitată imagine. Comparând prezentul cu trecutul, aminti de evul mediu, atât de apăsător, grozăziile anuale o mie, în care pământul se acoperea, după vorba bătrânului istoric, cu o manta albă de biserică și arăta pământul Franciei, a doua zi după desastru, acoperindu-se școli nouă.

De atunci s'a muncit mult pe acest teren și astăzi țeara întreagă aplaudă inițiativa fericită a ligei învățământului primar. Și aceasta numai fiind-că s'au găsit institutorii vrednici de încrederea lor. Țara și-a pus în ei încrederea și speranța și n'a greșit. Căci ei au pătruns pe elevii lor de înalta noțiune a datoriei, și i-a făcut să guste măririle și noblețea, care-i face să se uite pe sine câte odată. Devotându-se fraților lor și le-a întreținut în tinerele lor suflete iubirea de patrie, de cultul idealului, ispirându-i cuvintele lui Edgard Quinet.

„Nu vreau ca democrația să-și aibă numai pâinea sa zilnică, — zice el după revoluția din 1848 — dar, cu spiritul secolului meu, vreau ca ea să domnească, iată de ce vreau să fie izestrată cu virtuți suverane... Se va spune că sunt prea exigent; că ridic până la cer idealul democrației, e adevărat dar gândiți-vă că e nevoie să o așezăm sus, de oare-ce trebuie să fie văzută ca un far de lumea întreagă“.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Iunie 1904.

— **Impăratul Wilhelm și regele Italiei.** La telegrama ce a trimis regele Italiei și primarul Romei împăratului Germaniei din incidentul desvălirii monumentului lui Goethe, domnitorul german a răspuns prin următoarele telegrame:

„Induioșat de telegrama-ți bievoitoare, îți mulțumesc, pentru prezența la desvălirea statuei marelui poet, care a contribuit atât de mult la aceea, să facă Italia prețioasă pentru Germania. Wilhelm. m. p.

Telegrama trimisă primarului Romei este următoarea:

Sunt frate recunoscător pentru depeșă Dtale, precum și pentru sentimentele Dtale, cărora ai binevoit a le da expresiune. Cu mare curie am luat act despre desvălirea monumentului lui Goethe. Sper, că monumentul acestui celebru amic și adorător al

Italiei și Romei va contribui la strângerea și mai intimă a legăturilor de amicitie și respect reciproc. Wilhelm I. R. m. p.

— **Contele Goluchowski**, cum se vestește din Viena, va întreprinde la 28 Iunie o călătorie la băile din Bad Oittel de mai multe săptămâni în care va fi însoțit de consilierul delegațiune Br. Gagern.

Apel. Comitetul pentru aranjarea serbării comemorative a aniversării de 400 ani a morții Voievodului Ștefan-cel-Mare, care va afla loc Sâmbătă în 3/16 Ili a. c. în Putna, are onoarea a invita pe toți Românii din Bucovina, fără deosebire de stare și chemare, de a participa la sărbătoarea aceasta. Cernăuți în 11/24 Iunie 1904. Pentru comitet: Eudoxiu bar. Hormuzachi, președinte Dr, Ștefan Saghin, secretar.

Ordinea Examenelor la școala elementară capitală română gr.-or. din Brașov, la finea anului școlar 1903—1904. Examenele publice să țin: Joi și Vineri, în 17 și 18 Iunie st. v. în sala festivă a gimnasiului dela școlele medii gr.-or. rom., cu ordinea următoare: Joi, în 17 Iunie v. dela 8—8^{1/2} ore a. m. clasa I-a) de fetețe. Joi, în 17 Iunie v. dela 8^{1/2}—9 ore a. m. clasa II-a) de fetețe. Joi, în 17 Iunie v. dela 9—10 ore a. m. clasa III-a) de fetețe. Joi, în 17 Iunie v. dela 10—11 ore a. m. clasa IV de fetețe. Joi, în 17 Iunie v. dela 11—12 ore a. m. clasa V de fetețe. Joi, în 17 Iunie v. dela 2—2^{1/2} ore p. m. clasa I-b) de fetețe. Joi, în 17 Iunie v. dela 2^{1/2}—3 ore p. m. II-b) de fetețe. Joi, în 17 Iunie v. dela 3—2 ore p. m. clasa III-b) de fetețe. Examenul cu cl. IV și V se încheie cu cântări. Vineri, în 18 Iunie v. dela 8—8^{1/2} ore a. m. clasa I-a) de băieți. Vineri, în 18 Iunie v. dela 8^{1/2}—9 ore a. m. cl. II-a) de băieți. Vineri, 18 Iunie v. dela 9—9^{1/2} ore a. m. clasa I-b) de băieți. Vineri, în 18 Iunie v. 9^{1/2}—10 ore a. m. clasa II-b) de băieți. Vineri, în 18 Iunie v. 10—11 ore a. m. clasa II-a) de băieți. Vineri, în 18 Iunie v. 11—12 ore a. m. III-b) de băieți. Vineri, în 18 Iunie v. dela 2—3 ore p. m. clasa IV-a) de băieți. Vineri, în 18 Iunie v. dela 3—4 ore p. m. clasa IV-b) de băieți. Vineri în 18 Iunie v. dela 4—5 ore p. m. clasa IV-a) și b) de băieți gimnastica. Examenul cu cl. III a) și b) și cu cl. IV a) și b) se încheie cu cântări. Lucrurile mână de ale elevelor din cl. II—V-a sunt espuse în decursul examenelor în sale de examinare. Școala Froebeliană, a bisericii Sft. Nicolae ține examenul Sâmbătă în 19 Iunie v. în aceeași sală dela 10—11 ore a. m. Internatul Reuniunii Femeilor Române din loc își va ținea: examenul din studii Joi în 17 Iunie dela 4—5 ore p. m. în sala festivă a gimnasiului; iar examenul practic din economia casnică (menajiu, croitorie, cusutul cu mașina etc.) Duminecă în 27 Iunie dela 4—5 ore p. m. în localul Internatului. — Lucrurile de mână le vor espune în decursul examenului practic în sala de studii a Internatului. Duminecă în 20 Iunie st. v. după serviciul divin va fi încheierea anului școlar cu cetirea clasificărilor și împărțirea premiilor în sala festivă a gimnasiului. La examenele publice și la festivitatea încheierii anului școlar se invită cu toată onoarea P. T. public. Brașov, 28 Maiu st. v. 1904. Direcțiunea.

— **Esamenul de maturitate de la gimnaziul din Blaș.** Citim în Unirea: Ieri s'a început aici esamenul verbal de maturitate, fiind delegat guvernial M. D. Gregoriu Moldovan prof. univ. în Cluj, iar ca trimis consistorian Rs. D. Alexandru Uilăcan canonic mitropolital. Maturisanții sunt admiși toți câți au făcut esamenul scripturistic ș. a. 60 de înși. Până acum progresul e îndestulitor.

— **Moartea unui poet german.** Poetul german Wilhelm Jordan, cum se telegrafează, Sâmbătă nainte de amiază a repausat la Constantino-pole. Decedatul poet s'a născut la 1819 în Insterburg. Pe la anii 50 a fost ales deputat la Berlin, mai în urmă a ajuns consilier în ministerul de marină luând parte la înființarea flotei germane. A scris poesii, romane de tendențe, piese și a tradus câte-va piese de ale lui Shakespeare.

— **Deputat maghiar rigorosant.** În timpul din urmă mai mulți deputați maghiari și-au luat doctoratul în științele juridice la universitățile din patrie. Acum de curând deputatul din Maramureș Lator Sándor face sirguincios riguroasele din științele juridice. Zilele trecute, cum se vestește din

Cluj, a făcut și al doilea riguros cu succes eminent. Ei, dacă-i părinte al patriei!

— **Un groaznic accident în România.** Ieri dimineață d. Al. Marghiloman a trimis caii se de cursă la gara Mogoșoia (Băneasa), sub conducerea jockeyului Pancu, ca aci să ți așeze într'un vagon al C. F. R. cu destinația la Buzău, unde obișnuit caii d-lui Marghiloman așteaptă cursele viitoare.

Pancu a încălecat pe unul din cai și, abea la o mică distanță dela poarta hypodromului, calul se ambală în măsură, încât călărețul cu toate silințele întrebunțate a fost peste puțină de a stăpâni pe animal din goana lui ne bună.

Se știe că Pancu, primul jockey român, călărește după sistema americană, adică ținând gunchiul aproape în linia superioară a coburilor șelei.

La un moment dat, din cauza accidentelor terenului neprevăzute de călăreț și prin urmare a galopului extrem de neregulat al calului, Pancu lunecă de pe șea rămânând cu picioarele în scări.

În chipul acesta, jockeyul a fost tirat cu capul de pământ pe o distanță de 70 metri și mai bine.

Dar unde accidentul e cu adevărat cutremurător de groaznic este acolo unde în clipa căderii palma dreaptă a călărețului a fost apucată sub copita calului, iar potcoava s'a lipit de mână cu atâta putere în cât pe distanța de peste 70 de metri a goanei vertiginose, calul a bătut fața pământului cu mâna dreaptă a nefericitului Pancu.

În sfârșit, oamenii de țară ce se găseau înainte au izbutit să oprească calul.

Jockeyul Pancu, într'o stare mai mult de cât gravă a fost transportat la spitalul Filantropia.

— **Organul partidului social-democrat confiscat.** Procuratura reg. din Budapesta Sâmbătă ear a confiscat organul socialiștilor „Népszava“. Confiscarea, care s'a făcut pe la oficiile de poștă și la administrația ziarului a fost ordonată din cauza unui articol scurt cu titlul: „Regele și fabricanții“. Acest ziar neastâmpărat și persistent în crima lesei maiestate numai de unăzi a fost pedepsit cu amendă grea și temniță de un an, la care a fost condamnat administratorul. Pe calea asta zău Jakabil, Israelii, Wolfnerii și câți alți perciunați nu vor ajunge la nici o soluțiune socială mai favorabilă. Dar las' mai șadă și ei nișel la răcoare.

— **Demonstrațiune anti-rusească în Polonia.** Din Lublin, Polonia rusească vine știrea despre o demonstrațiune anti-rusească. Eri am vestit despre o demonstrațiune anti-japoneză din Moscova, acum primim vestea despre una anti-rusească din Polonia. O parte a Polonilor din Lublin cu simpatii pentru Ruși a aranjat o festivitate patriotică în favorul vulneraților ruși. La conferența festivă s'a umplut sala cea mare, în mare parte de Poloni naționali. Conferența asupra războiului actual, în care evenimentele din Extremul-Orient se prezentau ca foarte favorabile pentru Ruși, falsificându-se în modul acesta adevărul al cărui martori oculari suntem așa zicând, — a fost ascultată până la fine cu almitate și liniște din partea publicului. Când însă sala s'a obscurat pentru a se arăta și câte-va scene de războiu proiectate, cineva a strigat:

— *Trăiască Japonia!* — când aproape întreagă sală a resunat de strigătul asurzitor:

— *Trăiască Japonia! Piară Bușii! Piară Țarul!*

Cine a dat lozinea la demonstrațiune, nu se știe, căci întreaga scenă s'a petrecut la întunec. Poliția a notat numele tuturor celor prezenți, și a pornit cercetare, pentru a se erua, dacă nu cumva demonstrațiunea a fost din nainte pusă la cale. La festivitate, dec'i și la demonstrațiune au luat parte cei mai notabili Poloni.

— **În tolu scrierei.** Un ziar mare german într'unul din numerii săi publică un articol de fond de substrat politic și foarte vehement. Autorul s'a cam prea avântat, căci în focul scrierei a aruncat prea departe buzduganul. În redacție nime n'a observat greșeala, căci probabil celebrul articol ori că nu apărea, ori se îndrepta. Eată cum a început politicianul german articolul său:

Fără nici un prejudiciu, liberi de ori-ce preocupățiune, oameni culți și cugetători trebuie să se mire de cele-ce se desfășoară înaintea noastră... Noi nu ne mirăm!

— **Inmulțirea preoților militari.** Delegația din anul acesta a hotărât, ca fiind-că biserica ortodoxă nu are preoți militari în proporția numărului soldaților, să se mărească numărul lor, și anume în următorul mod: se va aplica pe viitor câte un preot militar la 2720 feciori rom.-cat. la 2326 gr.-cat. la 2115 gr.-or.; la 2350 evanghelici și la 3000 reformați.

— **Transpunerea reliquiilor terestre ale regelui Umberto.** În Pantheon rămășițele regelui italian Umberto au fost Vineri în prezența regelui Victor Emanuel, a marilor demnitari și a căpeteniilor legislațiunii din mormântul interinal transpuse în cripta din fața mormântului regelui Victor Emanuel I.

— **După 15 ani.** La 29 Iunie se implinesc 15 ani dela moartea poetului Eminescu.

Admiratorii și amicii genialului poet au luat hotărârea de a mijloca să se officieze un parastas pentru pomenirea sa.

— **Congres de zoologie.** În zilele dela 1—F August se va ținea la Berna al 6-lea congres internațional de zoologie, la care guvernul nostru o fost invitat să ia parte.

— **Nouă amănunte la scandalul Jókai.** Dela moartea lui Jókai încoace nu mai vreau să înceteze faimele despre modul inuman cum a fost tratat bătrânul poet din partea soției sale Bella Gross și a familiei acesteia. Unele lucruri scandaloase am dat și noi după destăinuirile publicistului maghiar Fényes László. Toate aceste faime până acum n'au fost desmintite, cum cerea și autorul, și jidancele tac tăcerea peștelui pitulându-se după dosul ovreiului Vészi-Weiss, care a încercat un simulacru de apărare în favorul japanelor îmbogățite din câștigul și gloria romancierului maghiar! Această apărare, mai mult o zvărcolire neputincioasă a neomaghiarului Weiss, este făcută după datina și concepțiunea jidovească în mod obraznic și cu un cinism revoltător. Probabil va ajunge această afacere scandaloasă și naintea judecătorei, unde are să fie haita jidovească dimpreună cu „soția vrednică, iubitoare și mare adoratoare“ (!) a vestitului poet, timbrată după merit. Căci apărarea nu se va putea, afară dacă justiția nu se va îndura „din respect față de memoria marelui bărbat“ să rehabiliteze pe jidanca desprețuitoare și de părinți prin o sentință de achitare, cum e la modă în timpul din urmă în Ungaria.

După destăinuirile cunoscute, acum se mai descoperă și o crimă a familiei Bellei Gross. Anume se vorbește cu toată hotărârea că și testamentul în care Bella Gross a fost făcută moștenitoare generală a fost stors cu forța dela tiranizatul moșneag. Se afirmă că Jókai a voit să-și testeze averea sa întreagă Academiilor și instituțiilor de binefacere, ba a voit să-și aducă aminte și de fiica sa adoptivă, soția pictorului Feszty Árpád. Bella Gross însă și mama acesteia au constrins pe bătrânul poet prin mijloace coercitive și amenințări corporale să facă un testament în favorul lor cu eschiderea tuturor. Nu este mirare, dacă în urma asta se vorbește, că testamentul va trebui nimic.

Dacă asta este adevărat ori nu, noi n'avem dreptul să ne îndoim pe nici un moment în adevăritatea acestui fapt atât de compromițător și din punct de vedere moral atât de nimicitor pentru madame Bella Gross și mama acesteia. Nu, câtă vreme nu se poate trage la îndoială modul, în care a fost tratat părintele ei din partea nerecunoscătoare fiice. Este știut de pildă, că bătrânul Gross a trăit în cea mai mare mizerie, pe care l-a alungat dela sine ca pe un cerșitor, care de rușine și de desperare voia chiar să se sinucidă. Mai tirziu moșneagul Gross a primit din grație, ca să nu piară de foame un post de servitor (hama), la un colț de stradă pe Calea Andrassy, pe unde trecea superba damă zilnic în trăsura ca „doamna Jókai“ Tullia jidovească însă nici aci n'a voit să sufere de tatăl ei ci la intervenție mai înaltă a trebuit s'ermanul dus alt-unde, ca privirea lui să nu supere pe fiica ajunsă la renume și bogăție prin un alt moșneag nefericit.

— **Imprejurări secundare pot avea urmări mari.** Spiritul pătrunzător vede niște împrejurări secundare, aceea ce oamenii lipsiți de pătrundere nu pot observa. În toate limbile sunt proverbe pentru a se exprima opiniunea de mai sus, și cu toate acestea foarte puțin ne obișnuim cu observarea; citarea tuturor ziselor pro-

verbe ar fi prea lungă, și de aceea ne mulțumim a povesti numai o întâmplare adevărată petrecută în Spania.

Don Pedro, supranumit Groasnicul, regele Castiliei, avea de asemenea și numele de „Justul“. Lui îi plăceau foarte mult judecățile drepte și scurte: făcea de multe ori judecăți în fața poporului, și îndrepta sentințele cari nu i-se păreau juste.

Având odată a da o sentință într-o afacere foarte încurcată, chemă în grădina sa la castelul regal din Senila pe toți judecătorii din regat. După ce-i adună pe toți, Regele se așază pe marginea unui basin din grădina și aruncă în apă o portocală tăiată în două. Apoi chemă pe fiecare judecător în parte și-l întreabă a spune ce este aceasta. Fie-care a răspuns cum că este o portocală; numai unul singur dintre toți, mai înainte de a răspunde a scos portocala din basin, a cercetat-o cu băgare de seamă, ear în urmă a spus că aceste sunt două jumătăți de portocale. Acest sistem de observare și cercetare profundă a plăcut foarte mult Regelui, și l'a făcut să capete încrederea în judecător și să-l numească pe acesta ca arbitru al încurcatei afaceri pe care o avea de judecat. Regele fu astfel sigur de complectare și de justetea sentinței date.

— Ferberi revoluționare în Rusia.

Uciderea lui Bobricov și epistoala ucigașului către țar a provocat un resunet puternic în Polonia. Indignarea este neobșinuită. Ea plutește în atmosferă ca o vijelie ce amenință mereu cu o îngrozitoare catastrofă. Mâne poate că-l va ajunge aceeași soartă și pe generalul Czertkov, ca și pe guvernorul Bobrikov. Toți funcționarii Ruși tremură pentru viața lor. Ei sunt ferm convinși, că va ajunge odată lucrul la cuțite în Polonia, și atunci toți ofițerii ruși vor fi măcelăriți. Intreaga Polonia rusească este năpădită de societăți secrete, cari pregătesc terenul pentru revoluțiune. Mai în toată ziua apare câte-o proclamațiune revoluționară. În una dintre acestea se zice.

Scopul nostru este să constrângem pe țar la convocarea unei adunări constituante, care să proclame independența Poloniei. Dacă aceasta pe cale pacinică nu se poate ajunge, atunci vom fi siliți tot ca un singur om să recurgem la arme. În alta earăși grație așa: «Fraților Reserviști! Nu vă lăsați să vă ducă ca pe niște vite la abator. Este regimul afurisit și o cauză de nimic pentru care voi aveți să îndurați moarte. Ori fugiți, ori opuneți rezistență. Jos cu țarismul! Jos cu invasiunea moscovită! Trăiască Polonia independentă!»

— **Bogat cerșitor.** Un caz foarte interesant s'a întâmplat zilele trecute în Viena.

Era acolo un bătrân cerșitor, îmbrăcat în zdrențe, care mergea în fie-care săptămână odată din casă în casă la cerșit. Unei dame distinse îi s'a făcut în deosebi milă de el și de câte ori îl întâlnea, îi da de pomană 10 cruceți și îl mângăia în tot chipul, văzându-l așa de trist.

Duminecă s'a dus distinsa doamnă afară din oraș, ca să capete o vilă de închiriat peste vară. A aflat o vilă frumoasă și s'a dus s'o închirieze. Un bătrân servitor l'a spus, că în privința chiriei numai cu stăpânul vilei poate vorbi. Dama a intrat în salon și a aflat pe stăpânul vilei în haine aurite și cu un ciubuc în gură șezând pe un divan de catifea. Dama și domnul au rămas cu gurile căscate văzându-se unul pe altul. Domnul nu era altul, decât bătrânul cerșitor, care mergea îmbrăcat în zdrențe și cu fața posomorâtă să ceară milă. Domnul cerșitor a rugat pe distinsa doamnă să nu spună nimănui secretul. Poliția a descoperit totuși taina și ticălosului cerșitor l'a luat dreptul de cerșit. Nu toți cerșitorii sunt săraci și amăriți. Sunt destui oameni cari sunt bogați și cari cerșesc numai ca să stoarcă banii dela oamenii miloși.

— **O bandă de hoști originală.** În comuna Pusta-Bikács din comitatul Bihorului s'a întâmplat, că economul în stare bună Toma Laczkó Joul noaptea ducându-se să se culce, cineva a bătut încet la fereastră. Economul s'a sculat

în pat, și a ascultat. Peste puțin i-ar au bătut la fereastră. Toma Lackó atunci a deschis ușa și când a pășit în pridvor, un braț vinjos i-a cuprins mijlocul, trântindu-l la pământ. În acest timp patru oameni au intrat în odaie, și până-ce economul sbiera desperat, hoșii au spart dulapul și-au luat 240 coroane, lăsând pe econom în voia Tatălui. Când Toma Laczkó s'a trezit într-o câțiva din amețiala, în care căzuse, n'a voit să creadă că este treaz, ci că visează. Norocul lui, că a recunoscut în vizitatorii săi de noapte pe membrii reprezentanței comunale: pe jurați, boactari, plăieși în frunte cu judele și sub-judele comunal. Toma Laczkó fără multă spărtoare de cap s'a dus la gendarmerie, unde a anunțat cazul. Gendarmii numai decât i-a luat la interogator pe braviți senatori comunali, cari nici n'au negat nimic din faptul expedițiunii nocturne la casa țeranului Laczkó. Va să zică un fel de execuțiune noaptea, când nu te vede nime.

Bibliografi.

A apărut:

Istoria lui Ștefan-cel-Mare pentru poporul român, compusă de dl. profesor universitar N. Ivrga și tipărită cu cheltuiala ministerului instrucțiunii publice și al cultelor.

În frumoasa emulațiune ce se manifestă în general în vederea serbărilor pe cari întreg neamul românesc le organizează pentru comemorarea unuia din cei mai străluciți Voevozi naționali, scrierea d-lui prof. N. Iorga este binevenită să ne istorisească viața și vitejeștile fapte ale Marelui Domnitor.

Numele autorului, un adânc cunoscător și un neobosit cercetător al trecutului nostru istoric, ne scutește de ori-ce altă recomandare.

Se poate citi Istoria lui Ștefan cel Mare scrisă de dl. N. Iorga cu încredințarea că va afla viața și faptele lui Ștefan Vodă după dovezi, documente de o netăgăduită valoare și un riguros adevăr istoric.

Este de asemenea inutil să stăruim și asupra stilului.

Cartea este scrisă în adevăr pentru popor.

Se poate comanda în Arad la librăria P. Simton, ediția populară cu 75 fil. plus 20 fil. porto, ediția de lux 2 Cor. 50 fil. și 30 fil. porto.

Felurim.

— **Dansurile de acum o sută de ani.** Dansurile grațioase și delicate dând să dispară față cu cake-vaik-ul și altele, credem că o scurtă monografie a dansului n'ar fi lipsită de interes.

Primele valsuri își făcură apariția în Franția, sub directorat, în fișitul rochiilor flotane. Mai înainte însă de vals era la modă dansul numit în franțuzește l'Allemande. Adevăratul triumf e dansul l'Allemande, care constă numai în înălțări, în trecerile dansatorilor sub puntea de amor formată din brațele dansatoarelor stând fiecare cu fața întoarsă, ținându-se strâns legate de mână. Voluptoasă, pasionată, înă, animată, dulce și duioasă, ușoară și învânată, almanda desemnează toate cochetățile corpului femeii și dă prilej să se producă toate expresiile fizionomiei. Așa se exprimă frații Goncourt.

L'Allemande detronase toate dansurile de mai înainte: menuetul maestos cu avânturile încete și nobile, gavota, mai puțin maestoasă și animată, în vogă pe atunci.

Dansul se considera ca un sistem complect de educație. Numai dansul era în stare a forma manierele unei tinere fete: modul de a se prezinta, de a saluta, de a suride, de a oferi mâna, de a șede, de a se scula.

Pe vremea străbunilor nostri dansul era o artă grațioasă, plăcută, elegantă când astăzi...

Pașania unui rege. Regele Ludovic I al Bavariei, marele iubitor de știință și admirator al naturii, obișnuia să petreacă câte-va săptămâni ale fie-cărui an la frumoasa localitate Tegher-See. Când se afla în această localitate, se îmbrăca în costumul locuitorilor de munte, având haina scurtă, pantalonii până la genunchi ciorapi „unghi, ghețe bocoance, pălărie mică și un baston de munte. Odată a făcut singur o excursiune iar înaintea lui mergeau mai multe dame. Către mijlocul drumului o damă se adresă Regelui zicându-i: „Omule, ai vrea să ne duci hainele până sus la munte?“ Bucuros răspuse Ludovic, și luă toate bagajele damelor.

În cursul drumului, damele puseră lui Ludovic mai multe întrebări și din răspunsurile primite, constatară cum că este un om foarte cult. Acest fapt miră foarte mult pe dame și una dintre ele îi spuse: „Se vede că ai avut vremuri mai bune“. Ludovic răspuse: „Nu pot spune că am avut vremuri rele nici-odată“. Atunci dama îi zise: „Totuși se vede că vorbești cu totul altfel de cum vorbesc oamenii de prin aceste locuri“.

Ludovic spuse că el a avut învățătură mai multă ca cei-alți oameni și de aceea pare astfel. Cu astfel de conversație au mers mai înainte în excursiune și au ajuns la ținta lor. Aci una din dame scoțându-și punga vru să-i dea 30 creștari. Ludovic spuse că nu-i trebuie bacșiș. Damele se mirară de aceasta, iar Ludovic le spuse că demnitatea nu-i permite a lua. Damele rîzînd, îl întrebă ce post are de nu primește bacșiș; iar Ludovic le spuse că e Regele Bavariei. La aceste vorbe damele rămăseră înmărmurite.

Generalul Kuroki. Kuroki este generalul japonez care comandă trupele de uscat ale Micadului în războiul din Extremul-Orient.

Alături de Togo, admirabilul ingenu și plin de stategice combinațiuni, mareșalul Kuroki atrage atențiunea lumii întregi astăzi, căci lui îi sunt încredințate destinele țării Soarelui-răsare. Afară de acesta, adversarul lui Kuroki, generalisimul Kuropatkin, este un adversar redutabil experimentat, consumat în știința războiului, un militar, în fine, care e periculos; de aceea și sarcina generalului Kuroki e pe atât de demnă de luare aminte pe cât e de delicată și de grea.

Victoria dela Yalu a dovedit, însă, că Kuroki știe să fie la înălțimea situațiunii și a încrederei ce i s'a dat din partea Imperatorului său. E bine, dar, să facem o mică schiță biografică a generalului Kuroki.

Mareșalul Kuroki s'a născut la 24 Febr. al 14 an al erei Tempa, la Kagoshima, capitala fostului daimiat de Saksuma.

La revoluția din 1868 luă parte la luptele din Tushimi, Yodo, Wakamatou, în calitate de șef al legiunii a patra a samurailor din clanul sau. De îndată ce organizațiunea modernă a fost introdusă în armată, Kuroki a fost numit căpitan. La 1875 a fost înaintat locot.-colonel, după doi ani luă parte în războiul contra revoluționarilor din Saksuma. În timp de trei luni, s'a remarcat prin rezistența sa. Însărcinat de a escorta pe trimesul imperial, și-a achitat așa de bine de misiune, încât Imperatorul îi trimise de două-ori, după obicei, bucate și saké. Favoarea aceasta, e neprețuită pentru tot japonezul.

La 1877 a fost înaintat colonel. După câțiva ani, șef al statului-major și presidă în această calitate, revista trupelor făcută în onoarea Regelui Oscar al Suediei.

Regele Oscar îi aduse cele mai mari elogi pentru ținuta frumoasă a trupelor. Făcând general de brigadă, așteptă trei ani ca să fie înaintat general de divizie. Odată înaintat la gradul acesta, fu numit la comandamentul corpului al 6-lea la Kumamoto.

Îndată se și puse să inspecteze diversele brigade care depindeau de corpul său de armată la Fokuoka, Fokura, Thusmina, Agamasaki, Okinava. Își concentră toată atenția asupra forturilor. Abia a fost numit mareșal, când izbucni războiul contra Chinei. A fost însărcinat de a înrola rezervele și de a le pregăti pentru campanie. S'a achitat cu multă conștiință și el a luat, zice se, Wei-Hai-Wei. În bătălia aceea, când i s'a spus că brigadierul său, generalul Odera, a fost rănit mortal, răspuse simplu: Odera a murit frumos.

La reîntoarcerea triumfală a diviziunii sale, primi ca recompensă titlul de baron, dawhaku, medalia clasa a III a meritului și marea cruce a soarelui răsare.

Baroneasa Kuroki, soția sa, este fiica adoptivă a răposatului conte Kuroda, născut dintr'un Samurai din clanul Satsuma. Ea se numește Hyaku și e în vîrstă de 47 ani. Are doi fi și două fete.

Avis.

În prăvălia de modă se află un loc vacant pentru un ucenic din o casă bună românească. cu purtare bună să poseadă și limba maghiară eventual germană și să aibă cel puțin 2 clase gim. sau civile. Informațiunii mai detaliate la scrisorile.

Câmpeni, (Topánfalva).

Virgil Corcheș,
comersant.

BURSA.

Bursa de cereale și efecte.

CEREALE:

— Cursul pieței din Budapesta. —

— 23 Iunie 1904.

GRÂU.

per 50 kilograme coroane

Grâu dela Tisa	9.50—9.47
„ din Banat	9.15—8.70
„ din Bacica	9.05—

ORZ.

Orz	6.59—6.20
-----	-----------

SECARA.

Săcară din jurul Pestei	5.12
-------------------------	------

PORUMB.

Porumb	5.22—5.25
--------	-----------

OVES.

Ovės unguresc	6.10
---------------	------

Prețuri de încheiere oficiale:

Grâu de toamnă (Oct.) c.	8.84—8.85
Săcară de toamnă (Oct.) c.	6.61—6.62
Ovės de toamnă (Oct.) c.	6.07—6.08
Porumb pe Iulie c.	5.17—5.18
„ pe Maiu 1905 c.	5.52—5.53

MONETE.

Aur, magh. ori austriac, bătut	11.35	11.43
rotund	11.27	11.33
„ „ „ „ piesă de 8 fl.	18.98	19.03
„ „ „ „ piese de 20 franci	18.91	19.03
„ „ „ „ piese de 20 marce	23.44	23.54
„ „ „ „ lire turc.	—	—

Nota de bancă germană (100 ma.)	117.30	117.60
„ „ franceză (100 fr.)	95.02	95.32
„ „ italiană (100 lir.)	95.02	95.32

Ruble de hârtie piese	2.53	2.54
Notă de bancă românească (100 lei)	94.30	95.08
„ „ sârbească (100 den. de argint)	92.25	93.25

LOSURI.

Val. nom.	Bani	Marfă.
10. — Losuri „Barilika“	19.50	21.50
10. — „ austriacă „ cu stam.	21.—	23.—
— „ „ bilet de câștig.	6.—	8.—
200. — Impr. oraș. Vien. din 1874	510.—	525.—
80. — Los al orașului Buda	165.—	175.—
80. — „ „ „ cu stampilă austriacă	168.—	175.—
4. — Los „Jó sziv“	10.—	11.—
4. — „ „ cu stamp. austr.	10.—	11.—
— „ de bancă de credit ipot. maghiar	40.—	44.—
— „ de bancă cu st. aust.	46.—	51.—
10. — Los al crucei roș. magh.	26.—	28.—
10. — „ „ „ cu st. aust.	29.—	31.—
24. — „ „ „ bilet de câștig	9.—	11.—
24. — Los al cruc. roșie ital. cu stam. austriacă	44.—	46.—
20. — Los al crucei roșie austr.	47.—	52.—
200. — Los al inst. de cred austr.	54.50	56.50
84. — Los Pálffy	465.—	475.—
96. — Los al imprum. serb. per. 100 fl. 2% inter. 13 Ian. 1902	160.—	170.—
98. — Los al impr. serb. per. cu stampilă austr. 13 Ian. 1902	90.—	95.—
	94.8—	3

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

Bani

ca împrumut pe amortisație cu

4%

oferim prin Institutetele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la 3/4 a valorii la I. și II. loc dela 15—65 ani.

Credite personale!

Preoților, oficerilor, oficianților de stat și privați, comercianților, industriașilor se acordă împrumuturi cu și fără giranți dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debitorii private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.)

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

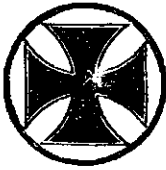
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amuțeli, tinituri de ureche, bătăe-de inimă, sgârșituri de inimă, astma, ausul greu, sgârșituri de stomac, lipsa postei de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră, ischias, nudul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tratare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșurirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, care pe de altă parte e cel mai bun seut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, pâr barbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Culoarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nestricăcios și modul de folosire foarte simplu.

Prețul 2 cor. 80 fil.

244

Ori-ce pâr cărunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumuseța naturală a părului. Astfel pârul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face pârul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem preface ori-ce pâr în culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea cânepii, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca pârul. — Prețul! sticlă mică 1 cor., sticlă mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

Vindecarea deplină a boalelor secrete.

Să nu pregete nime într-o chestiune atât de gîngășă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctul local, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori cât de adînc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestui eogaminări poți cu siguranță afla și calea pe care ajungi la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deamănînt și după ce va fi examinată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune mare de răz-puns. După încheierea curei, scrisorile se ard sau la cere espresă se returnează.

Un astfel de leucitor și curățător e institutul special al drului Pálóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bunăvoia și consimțămînt capătă ori-cine (bărbat sau femeie) a călătorii asupra viciilor sexuale unde i se curăță sîngele bolnav, nervii i se întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și sufletul de chinuri.

Fără conturbară ocupațiunilor zilnice dr. Pálóc vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundamente cu metodeli sîu proprii de vindecare și cesurile cele mai neglijate, boalele de besică, de țere, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sînge, de piele și toate boalele ce se țin de organele sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși dr. Pálóc dela 10 ore în. a pață la ameză).

Adresa: Dr. Pálóc medic de spital, specialist, VII, Kerepesi-ut 10.

Planuri, budgete gratuite.

În binevoitoarea atențiune celor ce zidesc!
Am onoare a aduce la cunoștința On. Public. că am deschis în

Arad, str. Csernovits Péter Nr. 14.

un birou pentru

întreprinderi de zidire

Primesc tot felul de comande și proiecte de zidiri: case, fabrici, biserici, școli, cripte, școale etc., în ori ce stil; primesc tot felul de reparaturi și ori-ce transformare și estimare de zidiri pe lângă prețurile cele mai echitabile.

Fiindcă-mi scopul a bine-merita de încrederea On. public prin praxa-mi îndelungată și cunoștințele-mi speciale pe lângă prețuri convenabile, — precum și prin îndeplinirea repede a comandel, apelez prin aceasta la binevoitorul sprigin al On. public.

Cu stîmă:

Kondorossy Kálmán.

154 19.—26

Se primesc zidiri de case de locuit și de închiriat și pe lângă achitare în rate.

Noutate la curățenia locuințelor!

Respectuos a-luc la cunoștința on. public, că după lungi experiențe dispun de un așa mijloc, în căi pot primi pe lângă garanță și încredere

stîrpirea insectelor din

locuințe cu desăvîrșire.

Vopsese odăi, săli, etc.

de gală și mai simple, dela cerințele cele mai simple până la cele mai pretensive pe lângă prețuri foarte convenabile. Rugăm on. public pentru binevoitoare comisiune, rămân cu deosebit respect

258

GUTTMANN SÁNDOR

vopsitor de odăi.

Weitzer János-utca 19. szám. partere.